తుది వీడుకోలు

ప్రాచీన గాథాలహరి

పి. గణపతిశాస్త్రి

౧

"రాత్రి ప్రథమయామం గడిచిపోయింది." అన్నా డానందుడు ప్రశాంత గంభీరస్వరంతో.

ఆ రాత్రివేళ కుశీనర గ్రామంలో సాలవృక్ష వనంలో నిట్టూర్పులైనా వినబడకుండా నిశ్చల శిల్పమూర్తులై నిలబడిన భిక్షుక సంఘము, కుశీనర జానపదులు ఆ మాటలు విని నిశ్శబ్దంగా నిట్టూర్పులు విడిచారు.

వెనువెంటనే భిక్షుకులందరి కనుగొలుకుల లోను కన్నీటి బిందువులు నిలిచాయి. కొందరు ఆత్మనిగ్రహం అవలంబించి ఆ కన్నీటి బిందువు లింక చెంపపై దిగజారకుండా నిలవరించుకొన్నారు. మరికొందరెంతగా ప్రయత్నించినా అది సాధ్యం కాలేదు. వారి బిందువులు మెల్లమెల్లగా వారి చెక్కిళ్లపై దిగజారాయి.

ఆనందుడంతటివానికే ఆ విషయంలో ఆత్మనిగ్రహం అసాధ్యమై పోయినప్పుడు సామాన్యభిక్షుకులు విలపించంగా అధైర్యపడిపోవడంలో ఆశ్చర్యం ఏమి ఉంది! అయినా అటు పిమ్మట ఆనందు డెంతో ధైర్యం అవలంబించి అలాగే ఆకాశంలో నక్షత్రాలవైపు చూస్తూ నిలుచున్నాడు.

క్రమక్రమంగా రాత్రి రెండోయామం కూడా గడిచిపోతోంది. రోహిణీ నక్షత్రమై నిలిచేసరికి మూడో యామం కూడా గడిచిపోతుంది. ఆ తరుణంలో అతనికి చిరకాలంగా తన జీవితంలో ప్రకాశరేఖగా నిలిచిన తథాగత దేవుని దివ్యజ్యోతి కూడా అంతర్హితమై పోగలదేమోనని అనిపించింది. ఆ విషయం తలుచుకునేసరికి ఆనందుని చెక్కిళ్లపై వేడి వేడి కన్నీటిబిందువులు ప్రవహించాయి.

కుశీనరగ్రామం చేరుకోగానే బుద్ధదేవుని దేహస్వాస్థ్యం బాగా క్షీణించి పోయింది. ఆయన నేత్రాలలో ఎన్నడూ లేని బడలిక ప్రారంభమైనది. ఒకనాటి ప్రభాతవేళ ఆనందుని తన సన్నిధికి పిలిచి, ప్రశాంతంగా ఇలా అన్నాడు:

"ఆనందా! నేటి రాత్రి మూడవయామం అవసానసమయంలో నా పరినిర్వాణం జరుగనున్నది. నా కిక విశ్రమింపవలెనని ఉన్నది."

ఆనందుని కా మాట మహాశనిపాతంలా వినబడింది. అయితే గౌతమదేవు డతనిని అనేకవిధాలుగా ఓదార్చి తన అనంతరం బౌద్ధభిక్షువు లవలంబించవలసిన ధర్మాలూ, నియమాలూ మొదలయినవన్నీ సంగ్రహంగా ఉపదేశించాడు.

అటు పిమ్మట ఆనందుడు గౌతమబుద్ధుని ఆదేశానుసారముగా హిరణ్యవతీ నదీ తీరంలో గుబురులు గుబురులుగా పెరిగిన సాలతరువుల లతానికుంజంలో మెత్తని తరుపర్ణపుష్పశయ్య ఏర్పాటు చేశాడు. బుద్ధుడా శయ్యపై ఉత్తరాభిముఖంగా శయనించి నిశ్చలధ్యాననిష్ఠలో నిమగ్నుడైనాడు.

ఆ వార్త క్రమక్రమంగా భిక్షువులందరికీ తెలిసింది. వెంటనే వారంతా హిరణ్యవతీ నది దాటి సాలవనంలో ప్రవేశించారు. గౌతమబుద్ధుని నికుంజశయ్యకు ఎదు దూరంలో కొంత నిశ్చలమూర్తులై నిలుచున్నారు.

ఎక్కడా అల్లాడిన సవ్వడికూడా వినబడటం లేదు. సమ్యక్సంబుద్ధుని శిరస్సు పైనను, పాదాలపైనను నిశ్చలంగా నిలిచిన సాలతరువులు రెండు ఏకదృష్టితో ఆయన ముఖం వైపే తిలకిస్తున్నట్లు స్ఫురించాయి. ఆ నీరవనిశీథవేళలో అప్పుడప్పుడు సాలతరువులనుండి, లతలనుండి రాలే పుష్పాల సవ్వడి మాత్రమే విస్పష్టంగా వినిపిస్తున్నది. అంతలోనే విశాల నీలాకాశంలో ఒక తారక రాలిపోతూ చిన్న కదలిక మెరిసింది. వెంటనే ఆ వెలుగు నిశ్చలంగా ప్రవహించే హిరణ్యవతిలో ప్రతిఫలించింది.

ఆ సమయంలో ఆనందుని కొక్కమారుగా బుద్ధదేవుని సన్నిధిని గడిచిపోయిన ఆనందమయ తరుణాలన్నీ స్ఫురణకు వచ్చాయి. అతడెంతో కాలంనించి గౌతమునికి అంతేవాసిగా, తోడునీడగా మసలుతుంటున్నాడు. అయితే ఆ సుదీర్ఘకాలం అంతా అతని కిప్పుడొక క్షణకాలమై భాసించింది.

అంతలోనే ఉపావను డానందుని సన్నిధికి వచ్చి ఎంతో దీనంగా తలవాల్చి నిలుచున్నాడు.

ఆనందు డతనివైపు చూచి జుగుప్సాపూర్వకంగా బొమముడి విరిచాడు. ఉపావనుడు చిరకాలంనించీ తథాగతునికి సేవచేస్తూ తోడునీడలా వెంటనంటి తిరిగే ఉపాసకభిక్షువు. అతడు నాటిరాత్రి కూడా సిద్ధార్థుని పార్శ్వంలో నిలబడి మెల్లమెల్లగా వీవన వీస్తూ నిలుచున్నాడు. కాని గౌతముడు అది చాలించి విశ్రమించవలసిందని ఆదేశించాడు.

ఉపావనుడు మూడవ యామం గడిచేవరకు ఒక్కక్షణమైనా ఏమరకుండా గౌతమదేవుని పార్శ్వంలో నిలబడి, చేతులారా ఆచార్యదేవునికి పరిచర్యచేసి జన్మసాఫల్యం పొందవలెనని ఎంతైనా ఉబలాటపడ్డాడు. కాని అతని ఆశ ఫలించలేదు. అతని హృదయం కరిగిపోయింది. ఆ విషయమే ఆనందునికి తెలియజేశాడు.

ఆనందు డదివిని నిర్ఘాంతపోయి వెంటనే బుద్ధదేవుని సన్నిధికి వెళ్లి ఉపావనుని దీన వృత్తాంతం అంతా ఆయనకు తెలియజేశాడు. గౌతమబుద్ధు డొక చిరునవ్వునవ్వి మెల్లమెల్లగా ఇలా అన్నాడు!

"ఆనందా! తుషితస్వర్గంలో దేవతలందరూ నా పరినిర్వాణశుభముహూర్తం నిరీక్షిస్తూ నాకోసమే ఆకాశంలో బారులుదీర్చి నిలుచున్నారు. ఉపావనుని వీవనమూలాన వారంతా ఆ వీవన తమ కడ్డుగా ఉన్నదనీ, బుద్ధదేవుని తనివితీరా సందర్శించడానికి విఘాతం ఏర్పడినదనీ పరిపరివిధాలుగా గుసగుసలాడుకొంటున్నారు. అందువల్లనే ఉపావనునికి విశ్రమించవలసిందని ఆదేశించాను. అంతే గాని ఈ విషయంలో అతనివల్ల జరిగిన అపచారమేమీ లేదు!" అన్నాడు.

ఆనందు డాశ్చర్యవిస్ఫారిత నేత్రాలతో ఆకాశమంతా కలయచూచాడు. అతని చర్మచక్షువుల కెక్కడా తుషితస్వర్గదేవతలు కనిపించలేదు! అయినా కొంతసేపటి వరకు అలాగే బుద్ధదేవుని వైపు చూచి, వినయంగా ఆయనదగ్గర సెలవుతీసికొని, తిరి

★ తుది వీడుకోలు ★

ఉపావణుని కా విషయమంతా తెలియ చేశాడు. ఉపావణుడా వార్తవిని ఒక్క పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచిపెట్టాడు. దానితో అతని హృదయం బాగా తేలికపడింది.

అంతలో ఆనందుని నేత్రాలు తిరిగీ తారకల వైపు తిరిగాయి. అతడొక దీర్ఘ నిశ్వాసం విడిచిపెట్టి ఆ పక్కనున్న వారికి కూడా వినబడీ వినబడనట్టుగా— "ద్వితీయ యామంకూడా గడిచిపోయింది!" అన్నాడు. ఆ మాట వినగానే భిక్షుసంఘం దృష్టులన్నీ సాలవృక్ష లతానికుంజ మధ్యప్రదేశంలో పర్ణపుష్పశయ్యపై పవళించిన బుద్ధదేవుని ముఖంవైపు ప్రసరించాయి.

౨

ఆకాశంలో తారకలన్నీ నిశ్చలనేత్రాలతో అదృశ్యమే తిలకిస్తున్నట్లు మెరిశాయి. మూడో యామంకూడా కొంతవరకు గడిచిపోయింది. అంతలో సుభద్రుడనే భిక్షువు ఆనందుని సమీపానికి వచ్చి నిలుచున్నాడు. ఆనందు డతనిని చూచి చాలాకాలమైంది. సుభద్రుడు దూరప్రయాణంచేసి బాగా అలసిపోయి నట్లున్నాడు. ఆనందుడతనిని బాగా పరిశీలనగా చూచి నిర్ఘాంతపోయి మెల్లిగా ఇలా అడిగాడు.

"సుభద్రా! ఎక్కడినుంచి ఈరాక!"

"వైశాలినించి!"

"తథాగతులను సందర్శించడానికేనా?"

"అవును! అందుకోసమే మున్ముందుగా తమసన్నిధికి వచ్చాను."

"అయ్యో! వేళ మించిపోయింది. నాయనా! తథాగతుల పరినిర్వాణ సమయానికిక ఒక రెండుగడియలు మాత్రమే అవధి!"

"అర్హతదేవా! నాకది తెలియకపోలేదు! ఈదీనుని కింతవరకు తథాగతుల ముఖతః ధర్మదీక్ష స్వీకరించేభాగ్యం కలగలేదు! ఆ మహోద్భవం కలిగించవలసిందని అర్థించడానికే మీ సన్నిధికి వచ్చాను! నా కీవరం అనుగ్రహించండి!"

"ఈ చివరిక్షణంలోకూడా వారికి శ్రమ కలిగించడం ధర్మంకాదు నాయనా! మహాభినిష్క్రమణక్షణంనుంచీ ఈ క్షణందాకా ఆయన అహోరాత్రాలు నిద్రాహారాలు లేకుండా మన అందరిమీద అపార కరుణామృతం వర్షించారు ఇటీవల అస్వస్థులై చిక్కిశల్యమైపోయారు. ఇప్పుడొక్క క్షణంపాటు ప్రశాంతంగా ధ్యానముద్ర వహించారు! నామాటవిను నాయనా! వారికి ధ్యానభంగం కలిగించటం న్యాయంకాదు!"

కాని సుభద్రుడు తనపట్టు విడవలేదు. అలాగే అతి దీనస్వరంతో కాళ్ళావేళ్ళాపడి బ్రతిమాలడం మొదలుపెట్టాడు.

అంతలో ఒక అరగడియ గడిచిపోయింది.

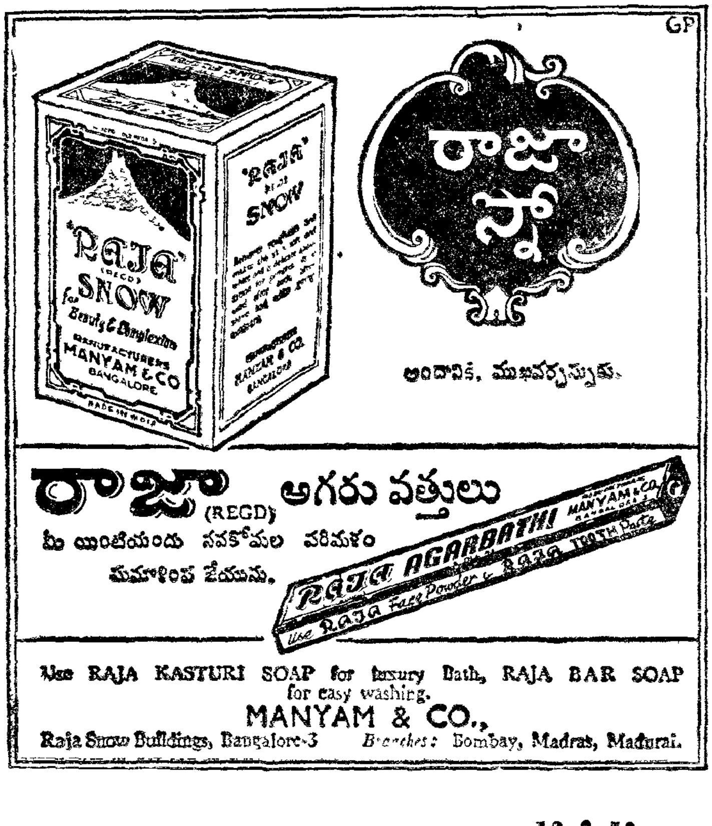

ఇంక మిగిలిన దొక అరగడియ మాత్రమే! సుభద్రుడిక లాభంలేదని చాపచుట్టగా ఆనందుని కాళ్ళపైపడ్డాడు. ఆనందుడు తన కంఠస్వరం బాగా తగ్గించి—

"నాయనా! సుభద్రా! నన్నిక నిర్బంధించకు! ఏమైనాసరే! ఈసమయంలో తథాగతులను సందర్శించడానికి వీలులేదు!" అన్నాడు.

సుభద్రుడు దొకక్షణకాలం నిశ్చలంగా ఎంతో జాలిగా ఆనందునివైపు చూచి గద్గద స్వరంతో ఒక పెద్దనిట్టూర్పు విడిచిపెట్టాడు.

"అర్హతా! శతకోటి జన్మలకైనా నాకిక స్వయంగా తథాగతుల సన్నిధిని ధర్మదీక్ష స్వీకరించే మహాభాగ్యం కలగదుగదా!"

"అవును! సుభద్రా! నాకిది తెలియక పోలేదు! అయితే సమయం మించిపోయిన తరవాత మనమేమి చెయ్యగలం చెప్పు! నాయనా!"

"అంతేనా? మీకీ దీనునిపై మరి కరుణ కలగదా!"

"కరుణింపవలసినవారా సమ్యక్సంబుద్ధులు గాని నేనెంతవాణ్ణి సుభద్రా!"

"ఈ క్షణంలో కరుణించి అనుమతించవలసినవారిక మీరేగదా!"

"కావచ్చును! కాని వేళమించిపోయింది! నాయనా!"

ఆమాట వినగానే సుభద్రుని ముఖం వివర్ణమై వెలవెలబోయింది. గొంతు తడి ఆరిపోయింది. తిరిగీ ఒక నిట్టూర్పు విడిచిపెట్టాడు.

అంతలో సాలవృక్షాల నడుమనుంచి అమృతమాధుర్యం తొణికిసలాడే పిలుపొకటి వినబడింది. గౌతమబుద్ధుడు క్షీణస్వరంతో మెల్లిగా "ఆనందా!" అని పిలిచాడు.

ఆనందుడా పిలుపు వింటూనే ఒక్క అంగలో బుద్ధదేవుని శయ్యాసమీపానికి వెళ్ళి నిలుచున్నాడు.

"ఆనందా! ఆ వచ్చినవారెవరు?"

"ఉపాసక సుభద్రుడు. స్వయంగా మీ ముఖతః ధర్మదీక్ష స్వీకరించవలెననీ, దర్శనం ఇప్పించవలసినదనీ నిర్బంధిస్తున్నాడు. అయితే ఇది సముచితసమయం కాదని—"

"అయ్యో! అలాగా! నాయనా! వెంటనే లోపలికి తోడుకురాలేకపోయినావా! ఎంతపని చేశావు! తొందరగా లోపలికి తోడుకురా!"

ఆనందుడు గురుదేవుని ఆజ్ఞ వింటూనే వెంటనే సుభద్రుని నక్కడికి తీసుకువచ్చాడు. తరవాత వారిద్దరినీ అక్కడవిడిచి లతానికుంజద్వారంలో నిలబడ్డాడు అయితే అతని నేత్రాలు రెండూ గౌతమదేవునివైపే తిలకిస్తున్నాయి.

అప్పుడే ఉదయించిన చంద్రవంక వెలుగుల్లో సాలతరువనం అంతా అతనికొక చల్లని

తథాగత నిర్యాణం

చిత్రకారుడు: వశిక రామలింగేశ్వరశాస్త్రి.

పాలవెల్లిలా స్ఫురించింది. చిరునవ్వులు చిలకరిస్తూ ఆచార్యదేవుడు సుభద్రునివైపెంతో ఆప్యాయంగా చూస్తున్నాడు. మధ్యమధ్యన చల్లనిమాటలతో అతని కష్టాంగ ధర్మదీక్ష అనుగ్రహిస్తున్నాడు. క్రమక్రమంగా ఆచార్యదేవుని చిరునవ్వులు వెన్నెల వెలుగులలో కలిసిపోతున్నాయి.

సుభద్రుడు ధర్మదీక్ష స్వీకరించి తిరిగి నికుంజద్వారందగ్గిరికి వచ్చాడు. అతని ముఖంలో ఒక్కనిమేషంవరకు ఆనంద సాగరం తాండవించింది!

ఆనందునిపాదాలకు మొకరిల్లి "అర్హతా! మీదయవల్లనే నాకు సాక్షాత్తుగా తథాగతుల ముఖతః ధర్మదీక్ష స్వీకరించే మహాభాగ్యం కలిగింది! ఇక నాజన్మ తరించింది! అయితే ఈ తుదిగడియలో కూడా ఆకరుణామూర్తినీ, మిమ్మల్నీ ఎంతైనా శ్రమపెట్టాను. నన్ను మన్నించండి!" అన్నాడు. అతనిముఖం అంతా కన్నీటితో తడిసిపోయింది. అనంతరం సుభద్రుడు నెమ్మదిగా అడుగులు వేసుకుంటూ భిక్షుసంఘంలో ప్రవేశించాడు. తదేకదృష్టితో తథాగతుని ముఖంవైపే తిలకిస్తూ నిలుచున్నాడు.

ఆసమయంలో ఆనందునికి గౌతమదేవుని అపార కరుణాస్వరూపం అంతా ఒక్కమారుగా మూర్తీభవించినట్లయింది!

బుద్ధదేవు డిటీవల కలిగిన అస్వాస్థ్యం వల్ల ఊపిరి కూడా విడవలేనంతగా చిక్కిశల్యమైపోయాడు. తుది గడియలో ఒక్కక్షణంపాటు ప్రశాంత మౌనముద్ర వహించి పద్మ పుష్పశయ్యపై విశ్రమింపవలెనని సంకల్పించాడు. అవిఘ్నంగా రెండు యామాల కాలం గడచిపోయింది. అంతలోనే సుభద్రుడు వక్కడికి వచ్చాడు. ఆనందు డిక ఆచార్యదేవునికి శ్రమ కలిగించడం భావ్యం కాదని అనుకున్నాడు. అయినా ఆ చరమక్షణంలో కూడా సుభద్రుని కంతో ఆప్యాయంగా ధర్మదీక్ష అనుగ్రహించాడు. ఆసమయంలో ఆ ముఖంలో కొంచెమైనా అలసట గాని, విసుగుదల గాని జాడచూపలేదు. ఎంతటి శిష్యవాత్సల్యము! ఎంతటి మహాకరుణ! జీవ చైతన్యంలో తొణికిసలాడే ఆ మహా కృపామూర్తి స్మితజ్యోతి తిరిగి ఈ భూతలంపై మెరయదుకదా!

అవిఘ్నంగా ఆక్షణంలో ఆనందుని హృదయంలో ఎన్నెన్నో ఆర్ద్రభావపరంపర ఉద్భవించాయి. ఆనందు డొకసారి ఆచార్యదేవుని సన్నిధికి వెళ్ళి ఆయనపాదా లొకసారి స్పృశింపవలెనని అనుకొన్నాడు. కాని దానివల్ల గౌతమదేవుని విశ్రాంతికి భంగం కలగగలదేమోనని భయం వేసింది. అందువల్ల వెంటనే ఆ సంకల్పం విరమించాడు.

(56-వ పేజీ చూడండి)

★ పిల్లల స్వంత ఖర్చు ★

నాకు, మా తమ్ముడికి ఖర్చులంటూవుండేవి మాయమయ్యాయి. మాలో పిసినారితనం ఎక్కువౌతున్నకొద్దీ, ఇంటిక్రింద చీటికి మాటికి చిల్లరలివ్వడం ఎక్కువైంది. ప్రత్యేకంమాదగ్గరుంచి తీసుకోవాలని లేకపోయినా, అమ్మకి, నాన్నగారికి అల్లా వచ్చేవి అవసరాలు. పాపం! మళ్లీ ఇచ్చేద్దామనేవున్నా కుదిరేదికాదు. మేము అప్పలాళ్లకు మల్లే దబాయించలేము కదా! సరే. వాళ్లైనా తీర్చాల్సిన బాకీలలిస్టులో మా పేర్లు వేసుకోరుకదా!

ఇల్లా మా క్రింద ఏర్పడింది కాస్తా కుటుంబంఖర్చుక్రింద తయారైంది. ఈ సంగతి మేమిద్దరం ఒకేసారి గ్రహించాము.

ఒక శుభోదయాన, మా నాన్నగారికి చెప్పాం కూడబలుక్కుని.

“నాన్నగారూ, ఇంకనుంచి మాకు డబ్బు వద్దులెండి. మే మడిగినప్పు డివ్వండి కావలసిన డబ్బు” అన్నాను నేను.

“ఏం? పదిరూపాయలు చాలడంలేదా?” అన్నారు నాన్నగారు.

“అసలు ఎక్కువౌతాయి నాన్నగారూ. మే మడిగేవాటిలో అవసర మనుకున్నవే ఇవ్వండి నాన్నగారూ మీరు” అన్నాడు మా తమ్ముడు.

“ఐనా, మాకు వేరే దేనికండీ, వీలునిబట్టి ఎంతైతే అంతే ఖర్చు పెట్టుకుంటాము” అన్నాను నేను.

అమ్మ, నాన్నగారు ఏమనుకున్నారో గాని ఎందుకు వీళ్లిలా అంటున్నారా అని ఆలోచించినట్లు లేదు. కాబట్టే బ్రతికిపోయాం. లేకపోతే మేమిద్దరం కాబూలీవాళ్ళల్లే కనుపించేవాళ్ళం వాళ్ళకి.

ఆనాటినుంచి, ఈనాటివరకు నాకు, మా తమ్ముడికి డబ్బు అంటే నవ్వొస్తుంది. ఈమధ్యనే మా అమ్మకి చెప్పాను ఈ తమాషా అంతా. ★

తుది వీడుకోలు

(5 వ పేజీ తరువాయి)

అంతలో మూడవయామం కూడా గడిచిపోయే సమయం ఆసన్నమయింది. అనిరుద్ధాది అర్హతులంతా ఆచార్యదేవుని కనతిదూరంలో నిలబడి నిశ్చలంగా ఆ దివ్యస్మిత జ్యోతిపైనే తిలకిస్తున్నారు. సమీపంలో సన్నని వెలుగుతో ప్రవహించే హిరణ్యవతీ నది కూడా ప్రవహించడం విరమించి అక్కడే నిలబడి అలాగే స్తంభించిపోయింది. ప్రపంచం అంతా ఒకే మహాప్రశాంత స్వరూపం ధరించింది.

3

“ఆనందా!” అని అంతలో ఇంకొక పిలుపు వినబడింది. ఆ పిలుపు వినబడగానే ఆనందుని శరీరంఅంతా ఒక శిరీష పుష్పంలా వికసించింది. నెమ్మదిగా అడుగులు వేసుకుంటూ ఆచార్యుని శయ్య సమీపించాడు. అనిరుద్ధాది శిష్యులంతా చుట్టూ నిలుచుండి ఇక ఏ క్షణంలో మహాపరినిర్వాణం జరగగలదో అని ఎంతో ఆత్రంగా నిరీక్షిస్తున్నారు. ఆకాశంలో తారకలన్నీ ఆ విషయమే గుసగుసలాడుకొంటున్నట్టుగా మెరుస్తున్నాయి.

ఆనందుని దృష్టి తిరిగీ ఇంకొకమారు తారకలవైపు తిరిగింది. అతనికిక మహాపరినిర్వాణసమయ మాసన్నమైనదని స్ఫురించింది. ఆనందుని హృదయంలో స్తంభించిన ధైర్యసాగరం ఒక్కమారుగా విజృంభించి అల్లకల్లోలమై పొంగింది!

అతడిక నిలబడలేక తథాగతదేవుని పాదాలపై వాలిపోయాడు! పసిపాపలా విలపించాడు! అతనికి తిరిగీ ఇంకొక ఆర్ద్రాహ్వానం వినిపించింది!

ఆనందుడు ధైర్యం చిక్కబట్టుకొని నిశ్చల దృష్టితో బుద్ధదేవుని చరమోపదేశం వినవలెననే కుతూహలంతో అలాగే నిరీక్షిస్తూ నిలబడ్డాడు.

“ఆనందా! జన్మించినవారికి మరణం అనుల్లంఘనీయమని నీ కనేక మారు లుపదేశించాను. ఇప్పుడదే జరుగనున్నది. దీనికై విచారింప నేల! నీవంటి శ్రద్ధాళువులకు నిర్వాణం కరతలామలకం!”

ఆ ఉపదేశంతో ఆనందుని హృదయం తిరిగి స్థిరపడింది.

అటుపిమ్మట గౌతమబుద్ధుడక్కడ సమావిష్టులయిన భిక్షువులను, కుశీనర జానపదులను, హిరణ్యవతీనదిని సమస్త ప్రాణిలోకాన్ని ఎంతో ఆప్యాయంగా చూచాడు. అతని విశాల విలోచనాలు చుట్టూ నిలిచిన ప్రతి ప్రాణినీ, ప్రతిపదార్థాన్నీ పలకరించి తుది వీడ్కోలర్పిస్తున్నట్టుగా స్ఫురించాయి.

గౌతము డింకొకమా రానందునివైపు చూచి అత్యంతప్రశాంతిస్వరంతో నెమ్మదిగా ఇలా ఉపదేశించాడు:

“ఆనందా! సమస్త ప్రాణి లోకానికీ, సర్వవస్తుజాలానికీ వినాశం సహజం! మీరందరు *నిత్యజాగరూకులై అనంత నిర్వాణ ప్రాప్తికై ప్రయత్నించండి!”

అంతలో ఆకాశంలో ఒక సముజ్జ్వల తారక నేలపై రాలింది!

మరి ఒక మహాతారక దేదీప్యమాన ప్రభాజాలంతో ఆకాశాని కెగసిపోయింది! ★

అరుణ వలయం

(9-వ పేజీ తరువాయి)

తలుపు ఎంతకొట్టినా బదులు లేదు.

“కిందికివెళ్ళి ఏదైనా గొడ్డలిలాంటిది కనిపిస్తే తీసుకురా. తలుపు బద్దలు కొట్టేదాం.”

గొడ్డలి కనిపించలేదు గాని సుత్తి ఒకటి దొరికింది.

“ఇటు కాస్త లైటువెయ్యండి” అని అతనికి సహాయంగావచ్చిన డిటెక్టివ్ అడిగాడు. పార్ టార్చి వెలిగించాడు. తెల్లటి తలుపు, అంతా తెల్లగానే ఉందిగాని ఒకచోట ఎర్రగా రబ్బరు స్టాంపుతో ముద్రించినట్లు అరుణవలయం మాత్రం ప్రత్యక్షమైంది.

“తలుపు బద్దలుకొట్టు” అని పార్ అరిచాడు.

అయిదు నిమిషాలసేపు తలుపుమీద సుత్తి దెబ్బలుకొట్టి ఒక చిన్న ముక్క విరగొట్టారు. ఆ రంధ్రంలోంచి పార్ లోపలి గడియ తీశాడు. ఇంత గొడవజరిగినా మంచంపై పడుకున్న వ్యక్తికి స్పృహ వచ్చిన సూచన కనబడలేదు. దగ్గిరికి వెళ్ళి చూస్తే అతడు మరణించి ఉన్నాడు. అతని ముఖాన వికృతమైన నవ్వు తాండవిస్తోంది. (ఇంకా ఉంది.)

Printed and Published for Nageswara Rao Estates (Private) Ltd., by S. Radha Krishna at The Andhra Patrika Press, 6 & 7, Thambu Chetty Street, Madras-1. Editor S. Sambhu Prasad.